

Anteckningar samverkansmöte Naturens år (2022-02-10)

Plats: Online. Arrangör: SLU Centrum för naturvägledning

Tid: Torsdag 10 februari 2022 kl, 09.00–12:00

Dagens värd SLU Centrum för naturvägledning (CNV) hälsar välkommen

Katrin Jones Hammarlund hälsade alla välkomna och presenterade dagens program:

- **Vad är på gång på Naturvårdsverket?** Berit Oscarsson, kommunikationschef på Naturvårdsverket.
- **Diskussion om samverkan under Världsmiljödagen 2022**, Inledning av Hanna Berggren, uppdragsledare Världsmiljödagen 2022 på Naturvårdsverket.
- **Presentation av SLU Centrum för naturvägledning (CNV)** och kort tillbakablick om Naturens år.
- **Naturens år-nätverket.** Vad händer i nätverket? – en runda. Fundera gärna på punkterna 1-3 nedan.
- **Nästa möte med Naturens år-nätverket.** När blir nästa möte? Vilka frågor ska vi ta upp? Vilken organisation vill hålla i det?

Vad är på gång på Naturvårdsverket?

Berit Oscarsson, kommunikationschef på Naturvårdsverket.

- Naturvårdsverket har fått en förstärkning från regeringen, med mer medel och uppdrag. Just nu har vi 60 regeringsuppdrag. Förra året 40. Det ger ett starkt driv för miljöfrågorna och mycket är kopplat till EU-nivå, exempelvis för att begränsa plast och öka återvinningen. Inom klimatområdet har vi fått mer medel till Klimatklivet, där företag kan söka medel för åtgärder som minskar CO2-utsläppen. Inom skötsel av värdefull natur, har vi fått en liten ökning av anslag för att skydda värdefull natur. Sammanfattningsvis har vi bra förutsättningar att vara en drivande och samlande kraft.
- Nu pågår flera politiska processer. Skogspropositionen väntas föreslå ökad frivillighet. Inom strandskyddsfrågorna väntas regeringen lägga ett förslag till ett differentierat strandskydd i mars. Valåret väntas medföra turbulens.
- Arbetet pågår med två nya nationalparker. 2025 hoppas vi inviga Nämndöskärgården i Stockholms skärgård och Bästeträsk på Gotland.
- Hur vi ska arbeta med att få till en grön omställning är centralt. Gruvor och vindkraft är viktiga frågor med svåra avvägningar.
- Förberedelser pågår inför Sveriges EU-ordförandeskap för våren 2023.
- FN-konferensen Stockholm+50 pågår 2-3 juni, och har koppling till Stockholmskonferensen 1972. Detta ger internationellt ljus på Sverige.

Diskussion om samverkan under Världsmiljödagen 2022

Inledning

Per Bengtson från SLU Centrum för naturvägledning inledde med att visa en minnestallrik från "The United Nations Conference On The Human Environment – Only one earth". Den har inskriptionen på baksidan "*Held 5-16 June 1972 with the aims to identify the most urgent environmental problems and obtain agreement on actions to deal with them.*" Det var startskottet för den första världsmiljödagen.

Presentation av Hanna Hanna Berggren, uppdragsledare för Världsmiljödagen 2022 på Naturvårdsverket

Hanna beskrev upplägget av Världsmiljödagen och hur organisationer kan ansluta sig till arbetet och medverka till att den blir uppmärksammas och att många blir delaktiga i den.

Världsmiljödagen kopplas till de tre planetära hoten som årets tema knyter an till:

- Konsumera hållbart
- Återställ naturen
- Lär dig mer om naturen och dela med dig av dina kunskaper.

Det kommer att finnas möjlighet att synas på flera olika nivåer. Hanna uppmanar alla att fundera på vad man jobbar med som kan passa och ta med Världsmiljödagen i planeringen. Alla kan ansluta sig till nätverket kring världsmiljödagen och teckna sig för nyhetsbrevet på www.naturvardsverket.se/varldsmiljodagen2022.

Kontakt: varldsmiljodagen2022@naturvardsverket.se

Förslag och verktyg för kommunikation kommer tas fram i samarbete med UNEP. Från UNEP vill man ha ett fokus på att unga ska känna att de har makt och möjlighet att själva göra skillnad.

Diskussion:

Se sammanställda arbetsblad från diskussionen i separat pdf.

Kommentarer från grupperna

Grupp 1:

- Vi diskuterade att ha Vårkollen 2 för att få med norra Sverige och även koppla till VMD, att ha den på 5-6 juni.
- Biologiska mångfaldens dag 22 maj, Internationella skogsdagen 21 mars, Vilda blommornas dag 19 juni. Vi kommer fortsätta prata hur vi ska kunna koppla och lyfta VMD i samband med aktiviteterna. Vi gör mycket reklam för varje aktivitet som vi gör och här kan vi lyfta in VMD och sprida kunskapen.
- VMD kan fungera som morot för att lyfta engagemang för organisationerna kring datainsamling.
- Fråga: Hur ska vi kunna ha informationen enhetlig och få upp igenkänningsfaktorn? Hanna: Vi kommer fixa till en omfattande verktygslåda och där kommer finnas på plats i april. Men om ni redan nu berättar om VMD så är det en fin insats. Logga finns.

Grupp 2:

- Vi tog fasta på att vi tillsammans i Naturens år har många kontakter utåt. Diskuterade vilka kanaler vi kan använda för att sprida info. Om vi ska sprida till skolor så behöver

vi material snart. Vi kan också sprida varandras aktiviteter. Hur ska vi göra det bäst? Hur ska vi meddela varandra om våra aktiviteter?

- Vi har inte hört så mycket om VMD innan – sprid mer info om 5 juni generellt. En viktig dag för skolorna. VMD ska bli mer känt än kanelbullens dag!

Grupp 3:

- Sveriges Hembygdsförbund – lyfter odlingslandskapet för att lyfta hållbarhetsmålen. Knyta ihop VMD med redan tänkta planer – kulturväxter, ökade insikter om gårdarnas närmiljöer, slätter.
- Riksantikvarieämbetet vill lyfta slätter som immateriellt kulturarv. Biologisk mångfald i betesmarker, ängar, vägrenar. Lyfta inom VMD. Önskar att nätverka mer kring ängsmarker och söker fler som är intresserade av det.
- Skogen i skolan hjälper gärna att sprida info om VMD i sociala medier. Ska diskutera med regionsamordnarna kring aktiviteter kring skogens roll i hållbar utveckling. Medel från NV att ta fram material om allemansrätten ur skogsägarens perspektiv. Tagit fram film och lektioner, utomhuspedagogiska övningar och en info broschyr.
- Önskas från NV ang VMD – infomaterial.

Grupp 4:

- NRM, inget specifikt planerat kring VMD, men har aktiviteter som kan kopplas samman med VMD. Ny fotoutställning, SURR. Äldre fotoutställning som avslutas i juni, The Thin line – hotade arter i Afrika.
- Forskningen kommer lyftas på NRM, särskilt kring biologisk mångfald och klimat. Kommunikation med lärare – stort nätverk.
- Länsstyrelsen Östergötland och naturum Tåkern: Samordnar natur- och kulturguider i Östergötland, sprider vidare info om VMD till kommunerna och friluftsnätverket.
- CNV har ett uppdrag att puffa speciellt för VMD på naturumen. Men gör också många andra saker som kan kopplas till VMD: utbildning unga naturvägledare, utbildning av naturvägledare nya svenskar.

Diskussionen efter grupprummen:

Anna Ekblad: Vi arbetar i ett EU-projekt med att ta fram en metod för att inventera skolgården utifrån den biologiska mångfalden. Kan ju passa bra också. Är det något som någon vill ta del av när det är klart är det bara att kontakta mig.

Presentation av SLU Centrum för naturvägledning (CNV)

Katrin Jones Hammarlund presenterade CNVs verksamhet:

CNV har flera uppdrag:

- Mötesplats, utvecklingsnod, kompetensresurs för alla naturvägledare i Sverige
- Stötta Naturvårdsverket – skyddad natur, naturum, friluftsliv och tätortsnära natur
- Limniskt nätverk på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten

Naturvägledning:

- är kommunikation, information och andra pedagogiska aktiviteter
- underlättar för människor att uppleva och utveckla sin känsla för och kunskap om naturen och kulturlandskapet.
- utvecklar relationen till naturen och kulturlandskapet.

Naturvägledning med personliga möten

- Guidning
- Berättande/storytelling
- Exempel: Utbildning naturvägledare som kan många språk, Örebro

Obemannad (självguidande) naturvägledning:

- Utställningar
- Stigar
- Skyltar
- Foldrar
- Appar

Utdrag ur CNV:s verksamhet 2022

- Utbilda unga naturvägledare
- Utbildning naturvägledare som kan många språk
- Utveckla allemansrättsblocket
- Stöd inför LONA-ansökningar
- Utvecklar verktyg för dialog och samverkan om naturen i naturen
- Stöttar naturum i arbetet kring invasiva arter

Annat vi jobbar med ...

- Sveriges naturum, utveckling
- Sveriges nationalparker, utbildning och planering för naturvägledning
- Bidrar till Tankesmedjan för friluftsliv
- Rapport hur naturvägledning kan utvecklas som del i friluftspolitiken
- Tar fram material t.ex. PARADIS UTE
- Håller många gratis webinarier, workshops, utbildningar, träffar mm

Du är väl med på CNV:s sändlista?

- Prenumerera på utskick från CNV genom att skicka ett mejl till cnv@slu.se
- Delta i våra seminarier, workshops, Nytt från CNV, Naturvägledaren
- Mycket information på vår webb!

Kort tillbakablick om Naturens år.

Eva Sandberg, föreståndare på CNV berättade kort om Naturens års utveckling.

- Ängsö och åtta andra nationalparker bildades 1909, det var en start för naturvårdsarbetet i Sverige. 2009 på hundraårsjubileet bildades Naturens år-nätverket för att högtidlighålla detta.
- Naturens år är ett forum att mötas och samlas, så att naturvårdsfrågorna kan nå ut genom bruset. Genom att samverka kan vi nå längre.
- Naturens År-nätverket fortsatte och jobbade med andra temaår. 2011 skog, 2012 hav och vatten, 2013 uteåret, 2014 året ung. Sedan följde tre år med naturnyttor eller ekosystemtjänster i fokus.
- CNV hade tidigare en samordningsroll men det beslutades att nätverket skulle drivas genom delat ansvar med en stafettmodell. 2017 hade vi en workshop där alla samlades och konstaterade att det är ett värdefullt nätverk och att stafettmodellen är bra där alla organisationer delar på ansvaret.
- Att skapa medvetenhet om biologisk mångfald är ett viktigt syfte med samverkan i nätverket. Viktigt att vi samverkar kring kommunikation.

Naturens år-nätverket. Vad händer i nätverket?

En kort runda:

Annika Borg, SLU Centrum för biologisk mångfald (CBM)

Det har skett organisatoriska förändringar, sedan 2020 är vi en del av Institutionen för Stad och land, samma institution som CNV. Biodiverse är en populärvetenskaplig publikation för att föra ut forskning om biologisk mångfald. På CBM pågår mycket arbete med konventionen om biologisk mångfald. CBM är också inblandat i Stockholm +50 på Skansen. O-ringen kommer arrangeras på SLU i sommar. Nyligen genomfördes en konferens om biologisk mångfald, naturnyttor och ekosystemtjänster. Länk till filmer från Mångfaldskonferensen: <https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/centrum-for-biologisk-mangfald-cbm/verksamhet/mangfaldskonferens/mk21/mk21-dokumentation/>

Anna Steinwall, Skogen i skolan

Vi skapade ett koncept för allemansrätten som vi lanserade före jul med ungdomar som mötte en skogsägare i Hallstavik, främst för lärare och elever i grundskola. Vi har skapat skogslektioner om hållbar utveckling för åk 7–9. Men här kommer länk till filmen i Skogen i Skolans koncept om allemansrätten ur ett skogsägarperspektiv.

Länk till filmen: https://youtu.be/UUxGBhKT_3Q

Det går även att hitta övrigt material under

<https://www.skogeniskolan.se/laromedel/allemansratten>

En översikt om de nya lektionerna för åk 7-9 finns på www.skogslektioner.se

Lisa Reimegård, Bioresurscenter, Uppsala universitet

Lisa har just tagit fram ett material om invasiva arter på uppdrag av NV och HAV. Zooma med Bioresurs, tema invasiva växter och djur: <https://bioresurs.uu.se/kurser/zooma-med-bioresurs-31-mars>

Nyhetsbrev månadsvis från bioresurscenter riktat till lärare. Tipsa gärna om saker ni vill ha med. Bioresurs nyhetsbrev: <https://bioresurs.uu.se/nyhetsbrevsanmalan>

Johan Samuelsson, SLU Artdatabanken

Mark Marissik är ny chef för SLU Artdatabanken. Vi arbetar brett, träffar LRF och skogsindustrin.

Svenska artprojektet fyller 20 år. Kartläggning av svenska arter växter och djur. I maj-juni sker en fokusvecka för projektet.

Nya rapporter under våren om pollinatörer, fjärilar.

Nationalnyckeln arbetar med en bok om lungsnäckor.

Naturvårdspriset delas ut på Biologiska mångfaldens dag 22 maj

Flora- och faunavårds konferensen 27-28 april kommer att fokusera på fynddata.

Ola Langvall, Svenska fenologinätverket

Vårkollen är en stor satsning med stort genomslag. Observationer av växter och fåglar.

Växternas växtsäsong. Vårtecken är indikatorer för klimatförändringar.

Hemsidan för naturens kalender ska utvecklas och kopplas till artportalen.

Vi vill ha hjälp med spridning av information om att bli fenologivaktare.

Är engagerad i Siljansfors skogsmuseum som har många aktiviteter och är en möjlig plats för aktiv naturvägledning.

Malin Granlund Naturum Tåkern, naturvägledare på Länsstyrelsen

10-årsjubileum på Tåkern. Kommer satsa på att bjuda dit många klasser med tioåringar. Har också ett utomhuskök för utomhusmatlagning. Alla lär sig natur, hållbarhet, allemansrätten. Naturguidning.se – digital kalender där vi samlar aktiviteter. Vi behöver bli fler som berättar om naturen, vill utbilda nya, gärna unga naturvägledare. Vi har haft "guide på vift" med uppsökande naturvägledning under pandemin, med uppsökande naturvägledning.

Claes Enger, Naturhistoriska Riksmuseet

Lisa Månsson, ny chef för NRM, vill lyfta fram det forskande museet med ny kommunikation. Under pandemin har digitala föreläsningar, visningar, utbildningar utvecklats. Vi har nått många fler lärare genom vår digitala verksamhet. Ny utställning om vatten planeras till nästa år. Cosmonova kommer att digitaliseras. The Thin Line – fotoutställning som lyfter artbevarande finns till 12 juni. Stadsodling har en utställning "Surr" som lyfter pollinering.

Helena Rosenberg, Sveriges Hembygdsförbund

Vår rörelse är spungen ur ett intresse för natur och kultur. Vi har haft många seminarier i höst. Nystartar föreningarna. Håller bland annat kursen: Hembygdens kulturmiljöer – att påverka i samhällsplaneringen. Där finns även naturvärden att hålla koll på. Tidningen *Bygd och natur* utvecklas. Vi försöker hitta en balans mellan natur och kultur. Vi är med i vattenhistoriskt nätverk ndär vi kämpar för att bevara kvarndammar. Naturorganisationer arbetar ofta för att riva. Våra kulturmiljöer är en ändlig resurs och vi efterlyser gemensam dialog om detta. Hur kan man samordna dessa olika värden i planering?

Maria van der Wie, Sveriges Botaniska förening

Många nya medlemmar kom in i samband med nationalblomman, vi arbetar för att behålla dem. En botanikkurs har lanserats nu som snabbt fick 160 anmällda – stort intresse! 19 juni är det Vilda blommornas dag.

Övriga kommentarer om nätverket:

- Viktigt med fysiska träffar. Ger naturliga kontaktytor.
- Mötena i sig är värdefulla, men ser fram emot att ses på riktigt.

Önskemål om kompetensutveckling:

- Naturligt att lära sig mer om de platser vi besöker, hur man arbetar där.
- Det ger stor kompetensutveckling att höra om vad som pågår i organisationerna.
- Otrolig kick att träffa naturum.

Nästa möte med Naturens år-nätverket.

När blir nästa möte? Vilka frågor ska vi ta upp? Vilken organisation vill hålla i det? Det framkom önskemål om att ha en fysisk träff i september – oktober 2022.

Förslag i turordning:

1. Svenska fenologinätverket, Ola Langvall (Skogsmuseet)
2. Sveriges Hembygdsförbund, Helena Rosenberg,
3. Naturhistoriska Riksmuseet, Claes Enger
4. SLU Centrum för biologisk mångfald, Annika Borg (våren 2023)

Deltagare

1. Anna Ekblad, Naturskoleföreningen, Naturskolan i Lund
2. Anna Steinvall, Föreningen Skogen, verksamhetsledare Skogen i skolan
3. Annika Borg, SLU Centrum för biologisk mångfald
4. Berit Oscarsson, kommunikationschef Naturvårdsverket
5. Claes Enger, Naturhistoriska Riksmuseet
6. Eva Sandberg, Föreståndare CNV Centrum för naturvägledning
7. Hanna Berggren, Naturvårdsverket, Samordnare för Världsmiljödagen
8. Helena Rosenberg, Sveriges hembygdsförbund
9. Johan Larsson, Föreningen Skogen, generalsekreterare
10. Johan Samuelsson, SLU Artdatabanken
11. Katrin Jones Hammarlund, SLU Centrum för naturvägledning
12. Lisa Reimegård, Nationellt resurscentrum för biologi och bioteknik, Uppsala universitet.
13. Malin Granlund Feldt, Länsstyrelsen Västergötland, Naturum Tåkern,
14. Marie van der Wie, Sveriges Botaniska Förening
15. Ola Langvall, Svenska fenologinätverket. SLU, Enheten för skoglig fältforskning
16. Per Bengtson, SLU Centrum för naturvägledning

Bilagor

1. Presentation Världsmiljödagen 220210 Naturvårdsverket.pdf
2. Sammanställning grupparbetsblad om Världsmiljödagen Naturens år möte 220210.pdf

Noteringar:

Per Bengtson, SLU Centrum för naturvägledning